

Redactioneel

Toen de rapporten van de Commissie Deetman (2011) de geruchten bevestigden dat medewerkers van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland zich in de jaren 1945-2010 schuldig hadden gemaakt aan seksueel misbruik van minderjarigen en dat het niet om incidenten ging maar om omvangrijk en structureel misbruik, riep dat een golf van geschokte verontwaardiging op, ook bij de leden van de kerk zelf. Hoewel de verontwaardiging onder hen wijdverbreid was, was dat niet direct aanleiding tot kerkverlating. Het was vooral het lakse en onzorgvuldige reageren van de kerkelijke autoriteiten dat sommigen ertoe bracht afstand te nemen van de kerk (Zondag e.a. in *Religie & Samenleving* 2013). Wat kenmerkte dan dat optreden? Was er sprake van een zwijgcultuur rond het seksueel misbruik? Dat zijn vragen die Jacques Schenderling in zijn bijdrage aan dit nummer, gebaseerd op onderzoeksrapporten over misbruik in Nederland, Ierland en de VS, poogt te beantwoorden. Hij komt, in tegenstelling tot de commissie Deetman, wier antwoord op deze vragen ambigu blijft, tot de conclusie dat er lange jaren sprake is geweest van een zwijgcultuur die vooral werd gekenmerkt door het vermijden van schandaal en reputatieschade voor de kerk. Het onder de druk van de publieke opinie recent ingevoerde zerotolerancebeleid heeft echter, zo geeft hij aan, ook negatieve consequenties.

Mag het zijn dat rooms-katholieken in afgelopen jaren afstand hebben genomen van hun kerk, het overstappen naar een evangelische kerk is voor hen nauwelijks een optie. Rooms-katholieken blijven bij hun kerk of worden onkerkelijk. De culturele kloof tussen het katholicisme en het evangelische christendom is simpelweg te groot, zo wordt duidelijk uit de bijdrage van Paul Vermeer en Peer Scheepers, waarin de vraag centraal staat waar de sterk groeiende evangelicale kerkgenootschappen dan wel hun aanhang weten te werven. Daartoe hebben ze gegevens verzameld onder de leden van zes bloeiende evangelische kerken in Nederland en nagegaan welke de vroegere religieuze achtergrond van de huidige leden van deze zes kerken zijn en welke factoren voor toetreding het meest beslissend zijn. De antwoorden op beide vragen leveren een belangrijke bijdrage aan het wetenschappelijk debat over religieuze *switchers*.

Onderzoeksresultaten over seksueel misbruik door medewerkers binnen rooms-katholieke instituties of andere negatieve berichten over de Rooms-Katholieke Kerk zullen bij de Wachters van de Nacht/Watchmen of the Night, nauwelijks verwondering wekken, zo mag blijken uit de bijdrage van Lammert Gosse Jansma. Het gaat hier om een woongroep die sinds 2007 verblijft op een

boerderij in het buitengebied van Aalten (Gld) en leeft in de verwachting dat Christus' terugkomst op aarde aanstaande is. Zij beschouwen zich als staande in de historicistische interpretatie van de bijbelse profetieën. Aanhangers van deze stroming beschouwen al eeuwenlang de Rooms-Katholieke Kerk als de kerk van de Antichrist. Volgens de Wachters staat de mensheid aan de vooravond van het uitgieten van de zevende schaal van Gods toorn en de periode 2017-2018 zal hierbij van cruciale betekenis zijn. Wat hun reactie zal zijn wanneer de voorspellingen over de eindtijd geconfronteerd worden met weerbarstige feiten, is het centrale thema van dit artikel.

Zoals gebruikelijk wordt dit nummer afgesloten met een aantal boekbesprekingen.

Ten slotte merken wij nog op dat op woensdag 7 juni 2017 de redactie van *Religie & Samenleving* en de Commissie Wetenschap van de Vereniging voor Geestelijk VerZorgers – in samenwerking met Tilburg School of Catholic Theology en de Universiteit voor Humanistiek – een symposium organiseren over impliciete levensbeschouwing en religie in publieke instellingen en de gevolgen hiervan voor de geestelijke verzorging. De lezingen op deze studiedag zullen worden omgewerkt tot artikelen en in *Religie & Samenleving* – eind september/begin oktober – verschijnen. Omdat het zal gaan om een aanzienlijk aantal bijdragen zal die aflevering een dubbelnummer zijn.